

Finansdepartementet

Yttrande över remiss från Finansdepartementet gällande En ny organisation för förvaltning av EU-medel (Fi2024/00894)

Sammanfattning

SLU tillstyrker i huvudsak utredningens förslag om en mer centraliserad förvaltning och instämmer i utredningens identifierade risker och svårigheter med dagens system.

SLU ställer sig tveksam till utredningens förslag om en flytt av ansvaret för prövning av stöd för datainsamling från Havs- och vattenmyndigheten till Jordbruksverket.

Generella synpunkter

SLU tillstyrker de föreslagna principerna utifrån utgångspunkterna om ändamålsenlighet, effektivitet och rättssäkerhet som vägledande för en framtida organisation.

SLU tillstyrker utredningens förslag till effektiviseringar i förvaltningen rörande Jordbruks¹- och Landsbygdsfonden². Likaså instämmer SLU om att stöd och ersättningar i samband med framtida beslut kring den gemensamma jordbrukspolitiken behöver förenklas. Vid utformning av stöd och ersättningar bör det säkerställas att nyttan med olika stödformer överväger kostnaderna för hanteringen. SLU instämmer också i utredningens bedömning att många små stöd och små budgetar försvårar ett effektivt genomförande av politiken och är kostnadsdrivande. En kostnads-nyttoanalys för avvägningen mellan enkelhet i administration och genomförande å ena sidan, och nyttan av stödformen å andra sidan är därför av stor betydelse.

Slutligen vill SLU poängtera att SLU står för *Sveriges* lantbruksuniversitet – och inte *Statens* lantbruksuniversitet, vilket är den benämning som står i betänkandet.

¹ Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling

² Europeiska garantifonden för jordbruket

Specifika synpunkter

7.3.1 Hantering av areal- och djurbaserade stöd centraliseras till Jordbruksverket (s 299).

SLU tillstyrker utredningens förslag om en centralisering till Jordbruksverket av de stödformer där lokalkännedom har mindre betydelse och där de tekniska hjälpmedlen bidrar till en effektivisering. De effektiviseringar och skalfördelar som uppstår genom ett mer centraliserat förhållningssätt bör även öka möjligheterna för en likabehandling och därmed bidra till ett mer rättssäkert system.

Den potentiella nyttan med en centralisering är dock avhängig att stöden är enkla i sin utformning. Stöd med exempelvis hög miljönytta tenderar att ha mer komplicerade villkor där ny teknik såsom digital markuppföljning troligen inte är tillräckligt för att uppnå nyttan och en centralisering är mindre lämpligt.

SLU delar också utredningens bedömning om att det är mest ändamålsenligt att hålla ihop hanteringen av samtliga areal- och djurbaserade stöd hos en och samma myndighet.

7.3.2 Länsstyrelsernas handläggning av projekt- och investeringsstöd koncentreras till färre länsstyrelser (s 304)

SLU tillstyrker utredningens förslag om att handläggning och prövning av projekt- och investeringsstöd koncentreras till färre länsstyrelser. Genom färre handläggande myndigheter, och därmed fler ärenden per handläggande myndighet, ökar möjligheterna för likformighet och effektivitet i handläggningen.

7.4.3 Havs- och vattenmyndighetens roll som förmedlande organ (s 327)

SLU ställer sig tveksam till förslaget om att ansvaret för prövning av stöd till insamling av data som används vid genomförande av den gemensamma fiskeripolitiken flyttas till Jordbruksverket.

SLU anser att det är ändamålsenligt att den myndighet som ansvarar för genomförandet av EU:s datainsamlingsförordning (DCF)³ också är den som prövar ansökan om stöd för att genomföra de verksamheter som krävs för att uppfylla DCF.

Havs- och vattenmyndigheten, som både har ansvar för helheten av genomförandet av DCF samt granskning av ansökan om stöd inom Havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF), har under lång tid byggt förståelse och kunskap om såväl krav som följer av DCF samt krav för stöd för datainsamlingen inom EHFVF. SLU anser att detta har varit en effektiv förvaltning vilken riskerar att försämrars

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1004 av den 17 maj 2017 om upprättande av en unionsram för insamling, förvaltning och användning av data inom fiskerisektorn och till stöd för vetenskaplig rådgivning rörande den gemensamma fiskeripolitiken och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 199/2008

om Jordbruksverket tar över prövning av stöd för datainsamling. SLU bedömer vidare att Jordbruksverket saknar den kompetens som krävs för prövning av ansökan om stöd för datainsamling och Jordbruksverket är inte heller ansvarig för genomförande av DCF. Om regeringen väljer att gå vidare med utredningens förslag i denna del är det viktigt att Jordbruksverket kan säkerställa denna kompetens vid prövning av stöd för datainsamling. SLU grundar sina synpunkter på en bedömning att utredningen har varit för snäv i sin analys av konsekvenser av en flytt av ansvar från Havs- och vattenmyndigheten till Jordbruksverket. Utredningen har fokuserat på förvaltning av EHFVF men förbiset dess koppling till EU:s datainsamlingsförordning som är av stor betydelse för fiskeripolitikens genomförande.

Det framgår av EHFVF att framgången för den gemensamma fiskeripolitiken är avhängig tillgången till vetenskaplig rådgivning om fiskeriförvaltning, och därmed avhängig tillgången till fiskeridata i enlighet med DCF⁴. I enlighet med EHFVF ska också alla medlemsländer utse en insats av strategisk betydelse i Havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021-2027. Jordbruksverket har utsett åtgärden för datainsamling som en insats av strategisk betydelse under innevarande programperiod. Det är därför av vikt att Sverige uppfyller de krav som ställs inom DCF för att den gemensamma fiskeripolitiken ska bli framgångsrik. Finansieringen av datainsamlingen sker via EHFVF och därmed finns en nära koppling mellan genomförande av DCF och EHFVF.

SLUs synpunkter grundar sig på erfarenheter av genomförande av DCF i enlighet med ett avtal mellan SLU och Havs- och vattenmyndigheten.

7.6.4 Antalet program inom Eruf bör minska (s 342)

SLU tillstyrker utredningens förslag om att antalet regionala program inom Europeiska regionala utvecklingsfonden bör minska under kommande programperiod.

Att Tillväxtverket får en mer central roll i förvaltningen bör medföra en förenkling både vad gäller att söka medel men även att implementera och redovisa projekt, vilket i sin tur bör öka attraktionskraften för programmen som finns.

Utredningen pekar på lågt söktryck inom vissa regioner vilket kan medföra en risk för bristande kvalitet i projekten. SLU delar uppfattningen att låg konkurrens kan innebära att projekt med bristande kvalitet beviljas inom dagens system med separata program. Färre regionala program kan minska denna risk. SLU anser även att det föreslagna systemet möjliggör en flexibilitet vad gäller fördelning av medel,

⁴ Preambel 27 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1139 av den 7 juli 2021 om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och om ändring av förordning (EU) 2017/1004

så att program som i dagsläget upplever ett högt söktryck kan få en beviljandegrad av projekt som går i linje med andra regionala program.

7.8.1 Förslag till förändring av systemet med regionala strukturfondspartnerskap: regionala referensgrupper (s 351)

SLU ser positivt på att sammansättningen av de föreslagna regionala referensgrupperna baseras på kraven i förordningen 2021/1060, vilket medför att universiteten får en roll i dessa grupper. Universiteten och högskolorna har viktig kompetens att tillföra i utvecklingen av strategier för Sveriges regionala utveckling.

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Maria Knutson Wedel efter föredragning av handläggare Fabian Engel. I beredningen av ärendet har stf prefekt Sara Bergek, lantbrukschef Victoria Thuiller och forskningskoordinator Ulf Westerlund deltagit.

Maria Knutson Wedel

Fabian Engel